

Willem-Alexander bij jaaropening Wageningen UR

Onderzoek gewasgroei op brak water

Er liggen voor Wageningen veel “maatschappelijk relevante uitdagingen op het gebied van waterbeheer”. Aldus kroonprins Willem-Alexander tijdens de opening van het academisch jaar op 1 september voor een gehoor van onderzoekers, hoogleraren, studenten en andere WUR-relaties. Als voorzitter van de Commissie Integraal Waterbeheer pleit hij voor studie van de mogelijkheden van gewasgroei in brak water.

FOTO: TON VAN DEN BORN

◀ **Zeeaster biedt mogelijkheden als groentegewas in brakwater**

Droogte, dijkverzakking, verzilting; deze zomer waren er opnieuw grote waterproblemen. Het systeem is kwetsbaar, stelt Willem-Alexander, behalve kroonprins ook voorzitter van de Commissie Integraal Waterbeheer. In Wageningen is hij op 1 september eregast bij de opening van het academisch jaar. Niet zozeer de financiële zorgen en het strategisch plan staan centraal, maar het draait vandaag om water. En alsof het speciaal besteld is, vallen er wat druppels uit de hemel op het moment dat de prins bij theater Junushoff aankomt.

Willem-Alexander neemt met zijn lezing actief deel aan het programma. Eerder dit jaar waren Koningin Beatrix (de dies in maart) en Máxima (werkbezoek in juni) al in Wageningen. Nu is het zijn beurt. Hij waardeert het thema, water en waterbeheer, in hoge mate. “Het is verheugend dat u hebt besloten bij de opening van het academisch jaar een duik te nemen in dit onderwerp dat mij zo zeer ter harte gaat.”

Opgave

De actualiteit van 1 september is de dijkverschuiving langs de Rotte, een dag eerder. “Ik denk dat iedereen even verrast was”, reageert de kroonprins. Verder bereikte in de droge, hete zomer van dit jaar de Rijn een laagterecord en werd er besloten zilt water in te laten om het waterpeil in het Rijnland voldoende hoog te houden. Een noodgreep waar de land-

bouwsector niet erg blij mee was. Onderzoekers verwachten echter dat het bij deze problemen niet zal blijven. Er zijn nog duizenden kilometers dijk zoals in Wilnis en Rotterdam. En naarmate de zeespiegel stijgt en de bodem daalt, welt steeds meer zout water op. Vooral in de kustgebieden is er vaker zoute kwel. “Instandhouden van een infrastructuur voor aanvoer van zoetwater voor de landbouw zal daar steeds meer geld gaan kosten”, zegt Willem-Alexander. “De vraag is of dat op termijn nog wel mogelijk is.”

Wij zijn in de aanpassingen voor de landbouw al doorgeschoten, denkt hij. “Al onze kennis en de praktische toepassingen hiervan hebben er (weliswaar) voor gezorgd dat we internationaal een leidende positie hebben op het gebied van de waterhuishouding en de landbouw.” Maar de keerzijde van de geïndustrialiseerde landbouw is er ook. “De technische ingrepen om het waterverbruik te regelen (landaanwinning, inpoldering, drainage, irrigatie en ruilverkaveling) hebben ecosystemen vaak zodanig veranderd dat de veerkracht is verdwenen. Er ligt dan nu een grote opgave voor water- en natuurbeheerders. De uitdaging is het ecosysteem, binnen de beschikbare ruimte, zo optimaal mogelijk te laten functioneren.”

Dieper

Ondanks de stevige woorden over de Nederlandse landbouw, toont Wageningen UR zich “heel erg blij” met de

bijdrage van Willem-Alexander in theater Junushoff. Tevredenheid die zeker ook te maken heeft met de uitgebreide aandacht voor de universiteit zelf, goede pr.

Want zowel binnen als buiten de schouwburg is veel belangstelling voor de kroonprins. Buiten staan een paar honderd Oranjefans achter dranghekken op het plein. Ze zien een waterorgel, horen popmuziek en kijken naar de politie die ruimte maakte voor de aankomst van Willem-Alexander. Binnen zitten zo'n 700 genodigden. Er zijn veel camera-ploegen, fotografen en schrijvende pers. "Een geweldige dag", aldus Simon Vink, persvoorlichter van Wageningen UR.

Aalt Dijkhuizen, voorzitter van de Raad van Bestuur, kan bovendien vertellen dat het ondanks het "moeilijke (financiële) klimaat" een jaar van groei was en veel successen. Bijvoorbeeld de toegewezen trekkersrol voor Wageningse wetenschappers bij programma's over dierenwelzijn, veilig voedsel en nutrigenomics. En met de voorgenomen toetreding van Van Hall-Larenstein wordt de organisatie nog vernieuwd, zegt Dijkhuizen. "We verwachten daar, zowel nationaal als internationaal, veel van." De blikvanger is natuurlijk de kroonprins. Wageningen UR ziet zijn woorden als een mooie uitdaging. Ongeveer als: 'Universiteit, zoet water wordt steeds duurder: neem nu je maatschappelijke verantwoordelijkheid. Onderzoek de mogelijkheden van gewasgroei op brak water! En kijk daarbij ook naar de mogelijkheden van genetisch gemodificeerd

▲ **Prins Willem-Alexander verwacht dat Wageningen UR meewerkt aan oplossingen voor de waterproblematiek: "zowel in Nederland als internationaal (liggen er) een groot aantal maatschappelijk relevante uitdagingen op het gebied van waterbeheer waaraan Wageningen een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren"**

voedsel!' Er zijn al ongeveer 260 onderzoekers bezig met watermanagement - zij waren deelnemers aan een voorprogramma *Water Challenges for Quality of Life*, eerder op de dag -, maar dit is een fantastische aansporing voor Wageningen UR om zich nog dieper in het water te storten.

Universiteitsbreed

Voor Wim van Vierssen, directeur van de kenniseenheid Groene Ruimte, is zo'n aansporing misschien wel prettig, maar niet per se nodig. *Water is*

everybody's business, vindt hij. Zijn stelling: er is genoeg water in de wereld, maar we beheren het niet goed. Hij geeft dan voorbeelden van Wageningse onderzoek: afwegingen voor meervoudig watergebruik, zuiniger omgang met water voor landbouw en waterbeheer in kustgebieden. En hij vertelt over nieuwe inzichten, bijvoorbeeld dat er over landbouw steeds meer gedacht wordt in termen van ecologische diensten. Het zijn dergelijke inzichten die het onderzoek in een bepaalde richting duwen en die ook doorklinken in de lezing van de prins.

"Het waterverbruik stijgt", verklaart Willem Brandenburg, senior onderzoeker bij de Plant Sciences Group van Wageningen UR, een paar dagen later. De schaarste van zoet water wordt steeds groter en bovendien is de landbouw een grootverbruiker. "Dan vraag je je af waar je het zoete water voor wilt gebruiken? En bieden andere waterkwaliteiten (zilt of zout) wellicht mogelijkheden voor biologische productie?"

Je hebt in dat onderzoek dan twee →

wegen, legt Brandenburg uit. Je kunt je afvragen: zijn in brak water groeiende planten zoals zeekraal en lamsoor geschikt voor consumptie en kunnen bestaande cultuurplanten worden aangepast aan andere waterkwaliteiten? Dat is niet nieuw voor Wageningen UR, zegt hij. “Maar we zijn nu bezig met een universiteitsbrede aanpak.”

LTO Nederland reageert afwerend op de woorden van Willem-Alexander. De zorgen om verzilting zouden voorbarig zijn en de Nederlandse land-

bouw zit hier niet op te wachten, aldus de brancheorganisatie. “Dat is een korte-termijnvisie”, vindt Brandenburg. “Kijk maar naar het Westland waar geen water meer aan de bodem onttrokken kan worden. Of naar Schouwen-Duiveland waar hele gebieden zijn opgegeven voor landbouw omdat ze te zilt zijn.” Het past natuurlijk mooi in de EU-ontwikkelingen, voegt hij eraan toe (landbouwproductie verplaatst zich naar lidstaten waar dat goedkoper kan), maar het is een volstrekt verkeerde strate-

gie om maar te wachten op een volgend waterprobleem en niet naar mogelijkheden te kijken.

‘We denken dat wij kunnen helpen om de waterproblemen op te lossen’, stelt Wageningen UR alvast in een brochure over de problematiek. De *Wageningen approach* combineert dan technische met sociale aspecten. Aan het begin van het nieuwe studiejaar is er in elk geval volop koninklijke steun voor die benadering.

Ton van den Born